

Virtuaalivaluuttoihin liittyvien palvelun tarjoajille ehdotetaan sääntelyä ja rekisteröintiä Finanssivalvontaan

Kirjoittaja: Hanna Heiskanen, johtava digitalisaatioasiantuntija

- Virtuaalivaluutat ja niiden nojaan rakennettavat palvelut kiinnostavat uutta toimijakenttää
- Rahanpesusääntely ulotetaan koskemaan virtuaalivaluuttatoimijoita, Finanssivalvonta rekisteröisi toimijat
- Euroopassa arvioidaan nykyisten sääntelykehikon soveltuvuutta virtuaalivaluuttoihin
- Finanssivalvonnalla huoli virtuaalivaluuttatoimijoiden osaamistasosta
- Virtuaalivaluuttojen käyttö perustuu käyttäjäyhteisön keskinäiseen luottamukseen

Virtuaalivaluutat ja niiden nojaan rakennettavat palvelut kiinnostavat uutta toimijakenttää

Finanssialan uusien toimijoiden mielenkiinto virtuaalivaluuttoja kohtaan on kasvanut viimeisen vuoden aikana. Virtuaalivaluuttoja koskevat kysymykset ovat tällä hetkellä toiseksi kysytyin aihe Finanssivalvonnan Innovaatio-HelpDeskissä heti uudenaikaisia maksupalveluja koskevien kysymysten jälkeen. Finanssivalvonnalta kysytään mm. virtuaalivaluuttojen vaihtopalvelujen perustamisesta, virtuaalivaluuttojen liikkeeseenlaskujen (yleensä Initial Coin Offering eli ICO) järjestämisestä ja sijoitustuotteista, joiden kohde-etuus olisi virtuaalivaluutta.

Virtuaalivaluuttoihin liittyvä liiketoiminta kiinnostaa tällä hetkellä ainoastaan uutta toimijakenttää. Finanssivalvonnan kokemusten mukaan suomalaiset finanssialan vakiintuneet toimijat suhtautuvat varauksellisesti virtuaalivaluuttoihin eivätkä ole ilmaisseet mielenkiintoa lähteä mukaan liiketoimintaan, johon liittyisi virtuaalivaluuttoja. Esimerkiksi pankit ovat usein haluttomia avaamaan tilejä yrityksille, joiden liiketoiminta rakentuu virtuaalivaluuttojen ympärille.

Nykyinen finanssialan sääntely soveltuu jo osittain virtuaalivaluuttoihin. Esimerkiksi virtuaalivaluuttojen liikkeeseenlaskuissa (ICO) olennaista on arvioida uuden virtuaalivaluutan ominaisuuksia esimerkiksi siltä kannalta onko kyseessä arvopaperi tai rahoitusväline. Osa virtuaalivaluuttoihin liittyvästä liiketoiminnasta jää tällä hetkellä myös finanssialan sääntelyn ulkopuolelle.

Rahanpesusääntely ulotetaan koskemaan virtuaalivaluuttatoimijoita, Finanssivalvonta rekisteröisi toimijat

Virtuaalivaluuttoihin on liitetty korkea rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Lisäksi niitä on hyödynnetty laajasti muussa rikollisessa toiminnassa. EU:n rahanpesudirektiivin uudistus, ns. viides rahanpesudirektiivi, tuo virtuaalivaluuttojen vaihtopalvelut ja lompakkopalvelujen tarjoajat sääntelyn piiriin.

Sääntely on tulossa kansallisesti voimaan arviolta vuonna 2019. Voimaantulon tarkka aikataulu määrittäytyä lakiehdotuksen valmistelun edetessä. Lakiehdotuksella pyritään edistämään viranomaisten mahdollisuuksia estää ja selvittää virtuaalivaluuttoihin kytkeytyviä rikoksia.

Lakiehdotuksen mukaan Finanssivalvonta rekisteröisi virtuaalivaluuttojen vaihtopaikat ja lompakkopalvelujen tarjoajat sekä virtuaalivaluuttojen liikkeeseenlaskijat. Toimijoille ehdotetaan lakiehdotuksessa kevyttä sääntelykehikkoa joka sisältää rahanpesusääntelyn lisäksi vaatimukset palveluntarjoajan luotettavuudesta ja asiakasvarojen säilyttämisestä ja suojaamisesta.

Lakiehdotuksen mukaan virtuaalivaluuttatoimijat tulisivat sääntelyn piiriin kuitenkin vain osittain. Toimijoiden operatiivisten riskien hallinta ja siten palveluiden tietoturvasuus eivät esimerkiksi kuuluisi valvonnan piiriin. Virtuaalivaluuttajärjestelmissä tapahtuva arvonmuodostus ei myöskään kuulu jatkossakaan Finanssivalvonnan tai minkään muun viranomaisen valvonnan alaan.

Euroopassa arvioidaan nykyisten sääntelykehikon soveltuvuutta virtuaalivaluuttoihin

Euroopan komissio on todennut Fintech-toimintasuunnitelmassaan¹, että yleisemmin ottaen on tarpeen arvioida, onko EU:n nykyinen sääntelykehys asianmukainen virtuaalivaluutan liikkeeseenlaskua ja kryptovarjoja ajatellen. Komissio on todennut, että se aikoo seurata vuonna 2018 kryptovarjojen ja ICOjen kehityssuuntauksia Euroopan valvontaviranomaisten, Euroopan keskuspankin ja finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän ja muiden kansainvälisten standardien laatijoiden kanssa. Riskien, mahdollisuuksien ja nykyisen sääntelykehiksen asianmukaisuuden tarkastelun perusteella komissio arvioi, tarvitaanko EU:n tasolla sääntelytoimia.

Finanssivalvonta on aktiivisesti mukana eurooppalaisessa yhteistyössä. Olemme jäsenenä mm. sekä Euroopan Pankkiviranomaisen (EBA) että Euroopan Arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) virtuaalivaluuttoja käsittelevissä työryhmissä.

Finanssivalvonnalla huoli virtuaalivaluuttatoimijoiden osaamistasosta

19.9.2018

Julkinen

Finanssivalvonta on neuvonut Innovaatio-HelpDeskin kautta kymmeniä uusia toimijoita, jotka olisivat kiinnostuneita rakentamaan virtuaalivaluuttoihin pohjautuvaa liiketoimintaa. Finanssivalvonta on huolissaan toimijoiden osaamisen kattavuudesta ja osittain myös tavoitteista. Finanssivalvonta on kohdannut useita hankkeita, joilla pyritään keräämään kiireellä epärealistisia rahasummia hyödyntäen virtuaalivaluuttojen ympärillä ollutta suurta julkisuutta ja sen myötä kasvanutta kuluttajien mielenkiintoa.

Toimijoiden osaaminen vaikuttaa painottuvan ensisijaisesti teknologiaan sääntelyosaamisen jäädessä taustalle. Toimijoiden tullessa valvonnan piiriin, niiltä tullaan edellyttämään sääntelyn tuntemusta ja riskienhallinnan osaamista erityisesti rahanpesusääntelyyn ja asiakkaan tuntemiseen liittyen. Finanssivalvonta kannustaa toimijoita kasvattamaan osaamistaan näillä osa-alueilla jo hyvissä ajoin ennen sääntelyn voimaantuloa.

Virtuaalivaluuttojen käyttö perustuu käyttäjyhteisön keskinäiseen luottamukseen

Virtuaalivaluutoille on yhtäläistä, että²

ne eivät ole keskuspankin tai viranomaisen liikkeeseen laskemia tai takaamia
niitä ei välttämättä ole kytketty lailliseksi maksuvälineeksi vahvistettuun valuuttaan
niillä ei ole samaa oikeudellista asemaa kuin valuutalla tai rahalla
luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt hyväksyvät niitä vaihdantavälineenä
niitä voidaan siirtää, varastoida ja myydä sähköisesti.

Yksi tunnetuimmista virtuaalivaluutoista on Bitcoin, joka on hajautettu, lailliseen maksuvälineeseen, kuten euroon, vaihdettava virtuaalivaluutta. Se on myös ensimmäinen kryptovaluutta eli salausalgoritmiikkaan perustuva virtuaalivaluutta, jota salaus suojaa. Kryptovaluutta rakentuu julkisiin ja yksityisiin avaimiin, joilla arvoa siirretään henkilöltä toiselle ja jotka salataan ennen jokaista siirtoa.

Bitcoinia ja muita virtuaalivaluuttoja voidaan pitää eräänlaisena varallisuuden muotona, mutta vain niin kauan kuin niillä on toimivat markkinat. Virtuaalivaluuttojen ja kryptovaluuttojen sijaan puhutaan jo monesti kryptovaroista.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM%3A2018%3A109%3AFIN>

² Virtuaalivaluutta on määritelty ns. 5. rahanpesudirektiivissä